

Szilárd a szocialista törvényesség

Tíz év jogpolitikai eredményeiről, a további teendőkről nyilatkozott dr. Markója Imre igazságügy-miniszter

Alapvető jogpolitikai célunk, hogy a szocialista törvényesség az élet minden területén következetesen érvényesülő és maradéktalanul megvalósuló gyakorlattá váljék. Sokat tettünk ennek érdekében ebben az évtizedben mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás terén. Az eredményekről és a további teendőkről dr. Markója Imre igazságügy-miniszter nyilatkozatot adott.

● **Hogyan fejlesztettük, korszerűsítettük az 1970-es évtizedben szocialista jogrendszerünket? Melyek azok a legmagasabb szintű új jogszabályok, amelyekkel gazdagodott a Magyar Népköztársaság törvényháza?**

— A szocialista jogrend építésében és megszilárdításában túlzás nélkül mondhatom — nyilatkozta a miniszter —, hogy az utóbbi évtizedben alapvető jelentőségű lépéseket tettünk. Nézzük, tételelesen, miről is van szó.

— Szocialista társadalmunk ebben az időszakban fejlődésének új szakaszába lépett. 1970-ben pártunk X. kongresszusa már megállapíthatta, hogy leraktuk hazánkban a szocializmus alapjait, a XI. kongresszuson pedig célul tűzöttük ki a fejlett szocialista társadalom építését. E folyamatban fontos szolgálati szerepet tölt be a jog, amelynek mindig igazodnia kell a változásokhoz, hogy a társadalmi viszonyok fejlődésének aktív tényezője maradjon és a fejlődés modulátora legyen. Így vált szükségessé 1970 után jogrendünk széles körű reformja, amelynek során magas szintű joganyagunkat szinte egészében megújítottuk. Korszerűsítettük azokat a jogszabályokat is, amelyekkel a büntető és az igazságügyi szervek nap mint nap dolgoznak. Utalok — egybeként — az új bírósági és ügyvéti törvényekre, az új Büntető Törvénykönyvre és a büntetőeljárás törvényre, a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló új jogszabályra. A szabályozási joganyagok korszerűsítésére, a Polgári Törvénykönyv és a polgári eljárás törvény módosítására, az új családjogi kódexre, a bírósági végrehajtásról szóló új törvényerejű rendeletre és a legutóbb megalkotott új nemzetközi magánjogi kódexre.

— Mindez a jogszabály-előkészítésben és a jogalkotásban érdekelt szerveknek igen sok és felelősségteljes munkát jelentett, s elvégzése egyben azt is igazolta, hogy ezekben az években határozott lépéseket tettünk a törvény-előkészítés és törvényhozás tervszerűbbé, módszertanilag tökéletesebbé, tartalmilag megalapozottabbá és demokratikusabbá formálás érdekében. Pártunk XII. kongresszusának már jelentettük az elhatározott kodifikációs reformmunkálatok teljesítését, s azt, hogy kialakítottuk a fejlett szocialista társadalom építéséhez a megfelelő jogrendszert, jogszabályi bázist.

● **Mi a véleménye az alacsonyabb szintű joganyagokról? Kellőképpen el tudnak ebben igazodni a jogalkalmazók?**

— Jogrendszerünk tökéletesítésének nincs „végállomása”. Minden bizonnyal azok a célkitűzések, amelyek a következő pártkongresszustól várhatók a fejlett szocialista társadalom további sikeres építése érdekében, a magas szintű jogalkotásban is újabb teendőket tesznek majd szükségesé.

— Amikor a magas szintű jogalkotásban — remélhetőleg — egy kicsit fellelégezhettünk, itt az ideje, hogy megoldjuk két nagyon fontos és időszerű gondunkat: rendezzük az alacsonyabb szintű joganyagot, és fokozatosan kialakítsuk a jogszabály-nyilvántartás számítógépes rendszerét. — Ami a számítógépes jogszabály-nyilvántartást illeti: az ilyen rendszer folyamatos kialakításával — régi törekvésünknek megfelelően, már elhatározott programunk megvalósításával — igen csak megkönnyítjük a jogalkotói, de főként a jogalkalmazói munkát, emelhetjük színvonalukat is.

— A jövőben az eddiginél jobban szem előtt kell tartanunk: a jogszabályokat azért alkotjuk, hogy helyes irányba befolyásoljuk az állampolgárok viselkedését és magatartását. A jogszabályok zöme nekik szól, általuk válik valóságá. Éppen ezért a jogszabályokat széleskörűen meg kell ismertetnünk, hatékony jogi felvilágosító munkát kell végeznünk a lakosság körében.

● **Jogpolitikai céljainkhoz — főként a törvényesség, a hatékonyabb büntető, illetve a megelőzés szempontjából — megfelelően igazodik-e az ítélkezési gyakorlat?**

— A jogalkalmazás, közelebbről az igazságszolgáltatás dolgozóit nincsenek könnyű helyzetben. Az elmúlt években alkotott törvényekkel és más magas szintű szabályozással nagy terjedelmű új joganyag került a jogalkalmazókhoz, amelyet nem könnyű „megemészteni” és megfelelően érvényesíteni a gyakorlatban. Emellett is jelentős a jogalkalmazók megterhelése. Egy év alatt az igazságszolgáltatásban dolgozó csaknem 2000 bírónak, közjegyzőnek és végrehajtónak több mint 1 millió peres és nem peres ügyet kell elintéznie.

— Az igazságszolgáltatás — ilyen nehézségek közepette is — többségében megfelelő színvonalú munkát végez. Amikor az igazságszolgáltatás színvonalát értékeljük, mindig három tényezőt veszünk figyelembe: milyen az ítélkezés időszerűsége és gyorsasága, csorbitatlan-e a törvényesség, és mennyiben érvényesülnek az ítélző tevékenységben a jogalkalmazás jogpolitikai elvei. Nemrégiben az országos igazságügyi vezetői értekezleten e tényezőket illetően helytellemeztést végeztünk. Megállapítottuk, hogy az ítélkezés időszerűsége a büntető, a gazdasági és a munkaügyi bíróságokon megfelelő, a polgári ügyeknél azonban sajnósan nem. Az ítélkezés törvényessége egészében jónak mondható, ritkán fordulnak elő törvénytértések (s ezek is főleg eljárásjogi rendelkezések). Amennyiben a törvényességi követelményeket tárgyabban értelmezzük, ide tartozónak tekintjük például a tárgyalások külsőségeit, az ítéletek és a határozatok kellő indokolását, a bírósági periratok, ítéletek külsőcsinjét (amelyek szintén eszközölhetők a bíróság tekintélye megóvására), akkor már több teendőt látunk maunk előtt. Az ítélkezés jogpolitikai rangját, nevelőerőjét, hatását — főként, már határozott fejlődés tapasztalható, különösen a büntető- és a gazdasági bíróságok munkájában — még fokozni kell.

● **Mik a változatlan követelmények és a további feladatok igazságszolgáltatásunk fejlesztésében?**

— Nekünk minden ügyben — szakmailag, jogilag, politikailag egyaránt — jól és jól kell produkálnunk, ez szocialista államiságunk lényegéből fakadó követelmény. Enélkül elképzelhetetlen azoknak a feladatoknak a megoldása is, amelyeket a bíróságoknak különösen szem előtt kell tartaniuk az elkövetkezendő időszakban. Így az új büntető jogszabályok alapján a büntetőbíróságoknál olyan differenciált, a kellő szigorú és a humánus egybevető büntetéskezelési gyakorlat kialakítását, amely az eddigieknél hatékonyabban szolgálja a bűnözés elleni küzdelmet. A korszerűsített polgári jog alapján olyan ítélkezésre van szükség a polgári bíróságoknál, amely mentes a formális jogszemléletől; a bíráskodásban messzemenően biztosítja a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdekek összhangját; az össz-társadalmi érdekek védelmében határozottan lép a még fellelhető olyan negatív jelenségek ellen, mint amilyenek például a jogtalan vagyonszerzési, harcias és spekulációs törekvések, ugyanakkor következetesen védi az állampolgári érdekeket és jogokat. Olyan gazdasági és munkahelyi ítélkezési gyakorlatot kell kialakítani — a megváltozott gazdasági és munkaügyi szabályok alapján —, amely hozzájárul a népgazdaságban is a rend és a fegyvelm következetes, szigorú megteremtéséhez, a munkafegyelem megszilárdításához, s egyidejűleg védi a gazdasági élet demokratikus intézményeit és a dolgozók jogait.

— További terveink között szerepelt a bírósági szervezet korszerűsítése. Például elképzelések vannak olyan nagyobb I. fokú bírósági egységek kialakítására, amelyek egyedül képesek biztosítani a kifogástalan ítélkezésmunkához szükséges specializációt. Ide tartozó feladat az igazságügyi szakértői szervezet, a pártfogó hálózat fejlesztése is. Folyamatosan és sokat foglalkozunk a bírói munkaközvetítők tökéletesítésével, s igyekszünk mind szélesebb körben alkalmazni a technika legújabb vívmányait a bírói munkában. Fontos feladatunknak tekintjük a bírák továbbképzési rendszerének tökéletesítését is — mondta befejezől dr. Markója Imre. (MTI)

TIT-tanfolyamok felvételizőknek

Ma még lehet jelentkezni

Egyetemi fólvételi vizsgákra készülhetnek fel a fiatalok a TIT Szeged városi szervezetének néhány nap múlva induló tanfolyamain. Hetenként háromszor négyórás foglalkozásokon vesznek részt a hallgatók, a tanfolyamokat középiskolai tanárok és egyetemi oktatók vezetik. Az idei előkészítőket azoknak a fiataloknak szervezik, akik műszaki főiskolákra, műegyetemre, közgazdasági egyetemre, illetve a tanárképző főiskolákra és a tudományegyetemre magyar, történelem, népművelés szakokon szeretnének fólvételezni. Ennek megfelelően a mate-

Végső búcsú Kelen Jolántól

Családtagjai, egykori munkatársai, elvtársai, a magyar politikai, kulturális és tudományos élet képviselői kísérték utolsó útjára csütörtökön Kelen Jolánt, a magyar és a nemzetközi forradalmi munkásmozgalmat kiemelkedő személyiségét. A Mező Imre úti temető díszravatalozójában, a koszorúkkal övezett ravatalnál a párt és állami életünk jeles képviselői álltak díszőrséget.

Az MSZMP budapesti bizottsága, a Magyar Partizán Szövetség és a Pedagógusok Szakszervezetének központi vezetősége, a tisztelők, a barátok, a tanítványok és a család, a harcos kommunista nyomába lépő fiatalabb nemzedékek nevében Csendes Károly, a budapesti pártbizottság tagja vett búcsút az elhunytól.

A Kelen Jolán hamvait tartalmazó urnát a munkásmozgalmi panteonban helyezték el.

Ha hívjuk a mentőket...

A középiskolás fiú egy öszzecsuklott férfit pillantott meg a buszmegállóban. Minden értelmes észsel, egészséges érzésekkel megadott ember első gondolata a segítség. A fiú körülnézett, meglátott a közelben egy gyógyszerárát, odasietett. Fölemelte a telefonkagylót, tároszta a mentők számát és közölte a vonal túlsó végén beszélővel: itt és itt egy férfi fekszik a járdán, jönnének ki hozzá. Már-már megnyugodott, hogy ezzel emberi kötelességét teljesítette, amikor is kérdőre vonták, kicsoda, micsoda, honnan telefonál. Eddig rendben is volna, ám a kérdőzködés tovább folytatódott; ki a beteg és mi baja van. A fiú milderre már nem tudott válaszolni. Az eszméletlen férfi nem tudott bemutatkozni, a laikus járókelő pedig aligha lenne képes diagnózist fölállítani. Azt sem tudta, részesség vagy szervi baj vette le a lábáról az idős férfit.

A sok „nem tudom” után egyszer csak kattanás hallatszott a vonal túlsó végéről. Jönnék-e a mentők vagy sem, nem tudta a fiú. Elindult a buszmegálló felé. Akkor látta, hogy valaki fölsegíti a buszra a beteg (részeg?) férfit. Nem télt bele néhány perc, fölűnt az utcában egy mentőautó. „Vajon a hívásomda mégis kijötték? És ha nem találnak ott senkit, nevem, címem ismeretében megfizetik-e a kiszállási költséget, sőt meg is büntethetnek, mint vaklármá okozót?” — tételődött a fiú, és aztán még napokig azon törte a fejét, va-

Dr. Greguss Pál köszöntése

Szilveszter napján töltötte be 90. életévét dr. Greguss Pál Kossuth-díjas nyugalmazott egyetemi tanár, a biológiai tudományok doktora, aki huszonöt éven át vezette a JATE növényteni tanszékét, s volt igazgatója a nemzetközi hírű füvészkertnek. Az idős tudóst születésnapja és kiténtetése alkalmából levélben köszöntötte a Csongrád megyei pártbizottság. A levelet, melyet dr. Komocsin Mihály, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának első titkára írt alá, tegnap csütörtökön délután adta át lakásán dr. Greguss Pálnak dr. Sebe János, a megyei pártbizottság osztályvezetője.

„Fogadja őszinte gratulációinkat abból az alkalomból, hogy a Népköztár-

saság Elnöki Tanácsa több évtizedes kiemelkedő munkássága elisméréseként, 90. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetésben részesítette — kezdődik a levél, majd így folytatódik — Kifejezzük nagybecsülésünket tudományos kutató-, oktató- és nevelőmunkájáért, iskolateremtő tevékenységéért, példaadó emberi magatartásáért. Köszönjük a hazai botanika fejlesztése érdekében kifejtett munkáját.

Kívánjuk Önnek, hogy tudása, tapasztalata, embersége szolgálja még sokáig a tudományt. Munkájához erőt, egészséget, csaldija körében sok boldogságot kívánunk — jelezdük be a megyei pártbizottság köszöntő levele.

esetben is megjelenik a megadott címen a fehér autót. S ki fizeti a kiszállási díjat? A jászandékú bejelentőt nem fenyegeti az a veszély, hogy pénzével „lakol” segítőkészségéért. De jó tudni: gyakori a vaklármá, sokan hamis címet adnak meg, vagy ital okozta családi perpatvarhoz rendelik oda a mentőket. Márpedig jöllehet, ennél fontosabb, életbevágó eseményeknél kellene ugyanabban az időben azonnali segítséget nyújtaniuk. Ilyenkor jogosan fizettetik meg a feleslegesen hívóval a kiszállási költséget.

Mindenki tároszhatja a mentők számát, nyilvános telefonfülkéből is, ha nevét, lakcímét bemondja. Ha nyilvánvaló, hogy részeg az, aki segítségre szorul, akkor a rendőrséghez kell fordulni, s akkor az URH-s kocsi viszi őt a detoxikálóba. De ha valamilyen sérülése is van az illetőnek, vagy alkoholemérgesége, akkor a mentőket kell hívni. Természetesen nem várható el a bejelentőtől, hogy pontos diagnózist mondjon, ezért bizonytalan

Különösen sok gondot okoznak az ittások a mentőknek. Egy jellemző, közeli adat: Szilveszter éjjelén huszonkilencszert riasztották őket Szegeden, tízszert részesség miatt.

Ch. A.

A Vizöntő jegyében

Jegyzetek januárról

Az év első, a tél középső hónapja: január. Harmadik napjából az elsőre esik újév napja, legalábbis, amióta a rómaiak március elsőjéről e napra tették az év kezdetét. (A keresztény egyház azonban még jó ideig december 25-ét tekintette az év kezdetének, csak a XII. században fogadta el a „pogány dátumot” újévnek.)

A hónapok nevét több alkalommal próbálták magyarázni, de az ajánlott nevek nem tudták meggyökerezni nyelvhasználatunkban. Erdősi Sylvester János egy 1539-ben megjelent munkájában január helyett a főhő elnevezést ajánlotta — nyilván a hétfő mintájára. Barcafalvi Szabó Dávid pedig a zúsmarából kiindulva zúrosnak próbálta elnevezni. A januárt egyébként Vizöntő havának is nevezik a naptárkészítők, mert valamikor a Nap az év elején képzelt égi pályáján a vizöntő csillagkép jegyében járt.

Január az év leghidegebb hónapja közé tartozik: 1977 januárjában a havi középhőmérséklet Budapesten 0,8, Debrecenben —0,9, Magyaróváron —0,1 Celsius-fok volt. 1978 januárjában a három város körzetében 1,1, —1,2, illetve 0,4 fokot mértek. A 77 januári csapadék Pesten 54 mm, a napfényes órák száma pedig 52 volt. Debrecenben 53 mm esett és 62 órán keresztül sütött a Nap, Magyaróváron

csak 25 mm volt 77-ben a csapadék és 40 napsütéses óráról számoltak. 1978. Budapest: 36 mm és 54 óra napsütés; Debrecenben: 29 milliméter és 83 napfényes óra; Magyaróvár: mindössze 14 milliméter csapadék, valamint 62 derült óra volt januárban. Újév napján napkelte napnyugtáig 8 óra 31 perc telik el, 31-én viszont már 9 óra 30 perc.

Január 6-án, Vízkeresztkor kezdődik a farsangi szezon, vidám mulatságokkal, álarcos alakoskodásokkal. A farsang a főballi időszak, amelynek múltja egészen a római korig, a szaturnáliákig nyúlik vissza. Szemben számos kihalóban levő népszokással, a farsangi évszavas, vigadozás változatlanul tartja magát.

A népi hiedelem két januári naphoz, a 22-i Vincéhez és a 25-i Pál forduláshoz tűztermésű magyar rászoktatokat. Hogy ezek milven régi időkbeli erednek, arra jellemző, hogy a 300 évvel ezelőtt megjelent löcsei naptár már így vélekedik:

A' Szőlő és Vetemény [veszedelemben áll: Mikor a Föld ez Hóban ró [nélkül pusztán áll Fényes Vince, Szent Pál] [fordulásával egybe Bor, Búza bősége szép [bizonyos jele

Tehát a néphit szerint, ha Vince- és Pál-napján derült az idő, jó termés várható.

Cs. B.